

Lodovico Guicciardini, *Beschrijving van de hele Nederlanden, ook genoemd Nederduitsland*, Nederlandstalige uitgave uit 1612

P 334

Beschrijving van Artois

Artois omvat het grootste gedeelte van het land dat Caesar in zijn *Commentaren* het gebied van de Atrebates noemde, naar de hoofdstad Atrebatum. Ze wordt nu in het Frans Arras en in het Diets Atrecht genoemd. Het is nog steeds, net zoals toen, de hoofdstad. De grenzen van dit gebied zijn regelmatig gewijzigd, afhankelijk van de ontwikkeling van de geschiedenis van Frankrijk en van deze gebieden. Soms werd het gebied vergroot; soms verkleind. Daarover vertellen zou veel te lang duren en het onderzoeken zou niet zeer nuttig zijn. Daarom zal het volstaan dat ik de grenzen beschrijf zoals ze tegenwoordig zijn.

In het noorden vormen de rivier de Leie en de Nieuwe Gracht¹ de grens met Vlaanderen. Bij Doullens in het zuiden ligt de grens met Picardië. Ten oosten grenst de regio aan Waals-Vlaanderen en aan het land van Cambrai. In het westen bij Montreuil-sur-Mer grenst het ook aan Picardië.

Dit land van Artois is zeer mooi en goed, want het heeft een gezonde en zoete lucht en vette en vruchtbare grond die allerlei eetbare vruchten voortbrengt, behalve wijn. Maar dit gebrek ligt niet zozeer aan een tekortkoming van het land of de grond, maar eerder door onachtzaamheid van de inwoners en ook omdat het aan Frankrijk grenst en daarmee vaak oorlog voert. Hier groeit zeer goede tarwe, zo veel dat ze naar andere landen wordt uitgevoerd; te weten naar Diets-Vlaanderen en verder naar Brabant, voornamelijk naar de stad van Antwerpen. De vreemdelingen die daar wonen, eten niet graag de rogge uit Brabant. Bijgevolg wordt er hier zeer veel tarwe uit Artois verkocht. Ook in Mechelen gebruiken zij meestal koren uit Douai, want het graan kan gemakkelijk met schepen uit Douai aangevoerd worden. Ja, in dit land van Artois wordt zo lekker

¹ Canal de Neufflossé; het kanaal tussen de Leie in Aire-sur-la-Lys en de rivier de Aa in Saint-Omer.

brood gebakken dat dagelijks veel mensen uit de omliggende steden en dorpen het komen kopen.

Artois heeft twaalf besloten steden, waaronder Renty, hoewel dit eerder een slot of kasteel is dan een stad. Artois telt bovendien 854 dorpen, waarvan sommige tegenwoordig door de oorlogen verlaten en verwoest zijn. Als er langdurig vrede komt, zullen de ijverige en behendige inwoners dit alles met de hulp van God kunnen herstellen in zijn oorspronkelijke mooie staat. Voorwaar, het is een gruwelijke en droevige zaak om te zien de verwoestingen te zien in alle grensgebieden, niet alleen die van dit land maar ook die van Frankrijk (voornamelijk langs de kant van Picardië). De dorpen verbrand, het hele land verlaten, onbebouwd en onbewoond, het arme volk her en der verspreid, verdreven uit hun woningen, velen vermoord, tot grote schade, droefheid en verdriet van de weduwen en wezen. Hierdoor broedt er een eeuwige en dodelijke haat in de harten van de geburen, zodat ze elkaar bestrijden en schade toebrengen, niet zonder gewetenswroeging en schande voor diegenen die door hun schuld en boosheid oorzaak zijn van zo gruwelijke en schadelijke daden.

Op het grondgebied van Artois zijn er negen kasselrijen met verschillende abdijen en kloosters. De voornaamste steden van het land zijn Atrecht², Saint-Omer, Béthune, Aire en Bapaume. Er zijn ook een aantal kleinere steden: Hesdinfert, Renty, Saint-Pol-sur-Ternoise, Pernes, Lillers, La Bassee en Lens. Verder ziet men nog de verwoeste plaatsen van de mooie, met de grond gelijkgemaakte steden Hesdin en Théroouanne. De staten van Artois bestaan uit vier leden, namelijk de prelaten, de kapittels en kerken, de adeldom, en de steden. Maar laat ons de steden elk afzonderlijk beschrijven en beginnen met de hoofdstad Atrecht.

² Arras.